

IN DEZE RUBRIEK
WORDEN OPMERKELIJKE
DEBUUTBUNDELS BELICHT.

1

Een geschiedenis van neerstorten en opstijgen

MAARTEN BUSER

Sebastiène Postma

Trappen

Atlas Contact, Amsterdam, 2015

48 p. / € 21,99

Trappen is een merkwaardige gedichtenbundel. Aanvankelijk doen Postma's gedichten erg cerebraal aan, omdat de bundel duidelijk in het teken van een concept staat. Vrijwel elk gedicht gaat over een of meerdere

Engels(talig)e schrijvers, die geen van allen nog in leven zijn. Uit hun levens wordt een interessante anekdote of wetenswaardigheid gelicht, die meestal de eerste strofe van het gedicht beslaat. Vervolgens wordt er vaak wat gefilosofeerd, aan de hand van het woord trap. Dat verwijst niet alleen naar zo'n ding met treden, maar soms bijvoorbeeld ook naar een schop(beweging); het Engelse *trap* (valstrik) speelt bovendien vaak mee op de achtergrond. In de slotregels volgt een conclusie, die het vrij specifiek beschrevene vaak in een breder kader zet.

In de praktijk werkt die opzet bijvoorbeeld zo: een gedicht begint met de verliefdheid van P.B. Shelley op Mary Godwin, die later *Frankenstein* zal schrijven. Direct al wordt erfelijkheid gethematiseerd: 'Haar stamboom was zo uitzonderlijk / dat de kans groot was / dat ze een talent voor schrijven had.' In de tweede strofe keert het trapmotief terug als de dubbele helix van DNA. De strengen van nucleotiden, bouwstenen voor het DNA, worden vervolgens met een koord vergeleken. De conclusie van het gedicht luidt als volgt: 'Er is altijd een strop. Geen boord helpt. Alleen het monster / van Frankenstein ontwijkt de lus.'

Stilistisch valt er niet bijster veel te genieten aan *Trappen*. Postma's toon is als ze schrijverslevens behandelt, droog en zakelijk. Die passages lijken vaak eerder het werk van een encyclopediemedewerker te zijn dan van een dichter. Zodra de dichter in Postma weer de bovenhand neemt, slaat ze een wat geforceerde toon aan: 'De wimpers omringden de oogbol. / Zijn pupil was zo vergroot / dat hij bijna het hele oogoppervlak bestreek.

Het oog leek een aanzuigend zwart gat waar / dingen die dichtbij waren naartoe werden getrokken.'

Al snel wordt duidelijk dat achter dat concept een nogal ouderwetse, romantische opvatting van het auteur-, en specifiek het dichterschap ligt. De dichter heeft de mogelijkheid om boven zichzelf uit te stijgen, juist als hij gevallen is. Dat is geen al te diep inzicht, maar wordt vaak prima geïllustreerd. Over Byron wordt bijvoorbeeld opgemerkt: 'Hij deed de wereld geloven / dat hij een gevallen engel was. / Eindelijk neerstorten én stijgen. / Zijn volmaakte gelaat / en zijn misvormde voet / leverden het bewijs.' Postma's selectie aan levensgebeurtenissen verraadt een voorliefde voor poëte maudit-achtige figuren zoals psychoten, oorlogsdichters, criminelen. Ze licht vaak smeuge verhalen uit, die *Trappen* een zekere charme geven. Tegelijkertijd onderstrepen ze vaak het romantische beeld van het gekwelde genie.

Wat echter onduidelijk blijft, is waarom *Trappen* in deze hoedanigheid opgezet is. Een doorlopende, chronologische hervertelling van de Engelse literatuurgeschiedenis is het in elk geval niet: na een gedicht over bijvoorbeeld T.S. Eliot volgt er eentje over John Milton. Maar wat is de bundel dan wel: een poging aan te tonen dat het streven naar verheffing de basis van het schrijverschap is? En uiteindelijk: hoe is het idee van het romantische genie te verenigen met gedichten die grotendeels hun oorsprong vinden in andermans levensverhaal? Dit zijn geen ideeën of observaties die prettig schuren, maar vragen die vragen blijven. Samen met de niet al te aantrekkelijke stijl wordt *Trappen* daarvoor een wat onbevredigend boek, hoe interessant de levensverhalen soms ook zijn.

2

Sympathiek, maar wisselvallig

MAARTEN BUSER

Iris Le Rütte

Ik dicht je bij me

99 Uitgevers, Haarlem, 2015

127 p. / € 23,50

Iris Le Rütte (1960) geniet vooral bekendheid als kunstenaar. Ze ontwierp onder meer het logo van de VSB Poëzieprijs, en illustreerde Leo Vromans *De mooiste gedichten*. Nu is er ook van haar zelf een gedichtenbundel verschenen: haar debuut *Ik dicht je bij me*. Hoewel, gedichtenbundel is misschien niet helemaal het juiste woord, getuige de ondertitel *Gedichten & tekeningen*. Beide zijn kwantitatief even sterk vertegenwoordigd in het boek, dat overigens mooi en verzorgd uitgegeven is.